

حکومتی هەریمی کوردستان
وھزارهتی خویندنتی بالا و تویزینەوەتی زانستی
زانکۆتی سۆران

پلانی ستراتیژیی زانکۆتی سۆران
له‌زیر دروشەمی: له مرۆڤسازییەوە بەرهەو نیشتمانسازی

دیدى ئانكۆتى سۆران:

بۇنيدانى ناوهندىكتى باوەرپىكراوەت پەروەردەيىت، ئەكادىمېتى و راۋىزكاريىتى پېشىرەت و بەشدار لە ھىنانەكايىھى گۆرانكاريىتى رىشەيىت.

پەيامى ئانكۆتى سۆران:

بەشدارىكردنى كارا لە بەرھەمەيىنانى مەعرىفە و پىنگەياندىنى تاكىكتى بەرھەمدار و پەروەردەكراو بە زانست و زانىارتى، بەها كۆممەلایەتىيەكان و راھىنراو بۆ بازارلى كار لە رىيگەت دۆزىنەوە و پەرمەپىدانى تواناكان و ئەنچامدانى توېزىنەوەت ئاماڭدارلى سەرددەميانە لە پىتناو پېشىختىنى نىشتىمان.

ئاماڭى پلانى ستراتيژىتى:

ئاماڭ لە پلانى ستراتيژىتى برىتىيە لە دەستنىشانكردنى ئەو لايانانەتى گەشە و بايەخ پىدانىيان سەركەوتىمان لە ماوهەت داھاتتوو دىيارىدەكەن.

بەها سەرەکییەكان:

دانایىتى : Sagacity

كراوھىتى : Openness

بەرپرسىيارىيەتى : Responsibility

دەستپاکىتى ئەكادىمىتى : Academic Integrity

نويخوازىتى، چۆنايەتى و پايدارىتى : Novelty, Quality & Sustainability

پلانی ستراتیژیی زانکوٽی سوّران بۆ ۲۰۲۳ - ۲۰۲۶، بريتىيە لە مسۆگەرکىدىنى چەند ئامانجىكى گۈنگ و بەهادار لە رىگاڭ جىبەجىكىرىدىنى كۆممەلىك ئەرك و كار كە پىويىستى بە پلانىكى تۆكمە و بەردەۋام ھەمە.

ئامانجەكان:

ئامانجى يەكەم: رەخسانىدىنى ژينگەيەكتى ئەكادىمىتى و فېربۇونى سەرددەملىيانە.

ئامانجى دووگەم: بىرودان بە شىوازىتى فېربۇون و فېركىدىنى ھاوجەرخ.

ئامانجى سىيەم: ھىنانەكايمە و پىداچوونەوە و نويكىرىدىنەوەوە بەردەۋاعى پրۆگرامەكانى خويندن.

ئامانجى چوارەم: بەدەستەھىنانى مەتمانەتى KAAE بۆ زانکو و پرۆگرامەكانى خويندن.

ئامانجى پىنجەم: پىشکەشىرىدىنى سىستەمەيەكتى بەرىۋەبرىدىنى كارا و گونجاو.

ئامانجى شەشەم: بەستەمەگەنى كارى زانکوپىتى بە جقاڭەوە.

ئامانجى حەوتەم: پىشخىستنى توپۇزىنەمەنى زانستى.

ئامانجى ھەشتەم: گۆرينى زانکوٽى سوّران بۆ زانکوٽى توپۇزىنەوە و زانستە كارەكىيەكان.

ئامانجى نۆيەم: پايدارىتى (Sustainability).

ئامانجى دەيەم: سەربەخۆكىرىدىنى زانکو.

وردهکاریي ئاماڻجه کان:

ئاماڻجه یهکهم: رهخساندنی ڙينگهیهکتی ئهکاديمتی و فيربوونتی سهردنه میانه.

- ۱- کارکردن بوءو بونیادناتی بالهخانهتی نوټ و دابینکردنی پیداویستیه سهرهکییه کانی فيربوون و فيرکردن.
  - دروستکردنی بالهخانهیهکتی نوټ بوءو سهروکایهتی زانکو.
  - دروستکردنی بالهخانهیهکتی نوټ و سهردنه میانه بوءو فاکه‌لتیه په روهد.
  - چاره سهرتی کیشہتی نیشته جیبوونتی قوتابيان.
  - دروستکردنی هولیکتی و هرزشیتی داخراو.
  - دروستکردنی مهله و انگهیهکتی و هرزشیتی داخراو.
  - دروستکردنی هولیکتی سهردنه میانه بوءو له شجوانی.
  - دروستکردنی پارکتی و هستانی ئوتومبیل.
  - دروستکردنی کتبخانه و شوینتی خویندنه و هنر ناوهندی زانکو.
  - دروستکردنی هولیکتی تایبہت به کونفرانس و چالاکییه گشتیه کان.
  - دروستکردنی شوینتی پیویست بوءو تاقیگه و پروگرامتی نویتی خویندن.
  - دروستکردنی کوګاټ ناوهندی زانکو که بکونجیت له گه ل پیداویستیه کانی سهردنه.

- ۲- بايهخدان به شوینتی کارکردن و کات به سهربردنی قوتابيان، هامؤستايان، فهرمانبه ران و دابینکردنی پیداویستیه کانیان.
  - ریکھستنه و دابینکردنی شوینتی کارکردنی هامؤستايان.
  - دروستکردن و دابینکردنی ڙينگهتی فيربوون تایبہت به قوتابيان.
  - پاراستن و زیادکردنی پانتایتی و ریزهتی سهوزایتی، جیگرکردنی شوینتی کات به سهربردن.
  - دابینکردنی شوینتی تایبہت به جگه رهکیشان.
  - دروستکردنی مارکیتیکتی ناوهندی له ناوکه مېسٹی زانکو.

- ٣- ریکخستنهو و باشتى گونجاندى ئەو بالاخانانەتى كە ئىستا ھەن بۇ پرۆسەتى فېربوون و فېركدن و ژيانى ئەكاديمى.
- بۇياخىرىدنهوەتى ژوورەكانى خويىندىن و رېمەتى بالەخانەكانى بەپىتى پىويىست.
  - نۆزەنكىرنەوە و چاكىرىدنهوەتى بەردهۋامى سىستەمى رىكخستانى ھەوا (گەرمى و ساردى).
  - ھىنانەكايدەتى مۆزەخانە و ناوهندى فەرەھەنگىي زانکو.
  - دانانى ھېماكانى ئاراستەكردى شوئىنەكان.
- ٤- فەراھەمكىرىدى خزمەتگۈزۈرى راۋىيىزكارى دەرووندرۇستى و چاودىرىيەتكىرىدى مندالان.
- ھىنانەكايدەتى سەنتەرىتى راۋىيىزكارى قوتابىان.
  - كەرنەوەتى بىنکەتى تەندىرۇستى زانکو.
  - كەرنەوەتى دايەنگاڭتى تايىبەت.

ئاماڭىدى دووھم : بۇودان بە شىوازى فېربوون و فېركنىتى ھاوجەرخ

- ا- بايەخدان بە ليھاتووپىتى و شارەزايىتى دەستەتى فېركارى لە چوارچىۋەتى گەشەپىدانى بەردهۋام.
- پەيرەوكىرىدى پىداگۆجى و نويىرىن تەكىنلىكى فېركدن و وانەووتەنەوە.
- كەرنەوەتى خولى راھىنان و پەرەپىدانى بەردهۋام.
- رەخسانىدى دەرفەتى بەشدارىپېيىكىرىدى مامۇستايان لە چالاكييە زانسىيەكانى دەرمەتەتى ولات.
- بانگەلەشىتكىرىدى راھىنەرىتى نىودەولەتى شارەزا لە بوارىت پەرمەپىدانى ئەكاديمى.

۲- به ناوه‌ندگانی قوتاپی و بایه‌خداانی زیاتر به جیبه‌جیکردنی پیوازووچ بولونیا.

- ئەنجامدانى وۆركشۆپى بەرداۋام تايىبەت بۇ بەرزىكىرىنەوەنى ھۆشىارى قوتاپىان.
  - بەشدارىيېكىرىدىنى قوتاپىان لە بىيارەكانى پەيپەست بە قوتاپىان.
  - دروستكىرىدىنى پلاتفۆرمىكى تايىبەت بە بلاوكىرىنەوە و پىددانى زانىيارى بە قوتاپىان.
  - وەرگەتنى فىدباك لەبارەنى ئىاستى رەزامەندىنى قوتاپى لە تەواوۇتى كاروبارى زانکو.
  - ھەولغان بۇ جىيەجىكىرىدىنى پىۋاژوونى بولۇنيا لە گشت پروگرامەكانى خويىندىن.

-۳- راهینانی قوتابی بۆ بهداشتھینانی توانا و کارامەمییە سرددەمییەکانی داواکراو بۆ بازاری کار.

- دەستبەرکەرنى كۆرسى كارسازى لە چوارچىوهەن پېرىگرامەت خويىندن.
  - كەرنەوەن خولى بەردەۋام لە بوارەكانى سەركەدايەتنى و چارماسەركەرنى ئارىشەكان و بەھېزكەرنى توانانى گفتۇڭو و پېشىكەشكەردن.
  - پەرمەپىيدان و فراوانكەرنى پېرىگرامەكانى ئاللۇگۇرۇ قوتاپى لەگەل زانكۆكانى دەرىجى.

- دروستکردنی په یوهندی له گه لریکخراو و کومپانیا نیو خویی و نیودهوله تیه کان به مههستی راهینان و خسته سه رکاره ده رجووان.

- ئەنجامدانى سەردىكىرىدىنى مەيدانى بۇ زياتر ئاشنابوون و بە پراكتىزەكىرىدىنى وانه تىۋرىيەكان.

- ئەنجامدانى رۆژى نمايش Innovation Day بە مەبەستى دەرخستنى تواناكانى فېرخوازان و خستانەررووتى پررۆژە و داهىنانەكانيان لە رىكەوتى دامەزراىدى زانكۆتى سۆران.

۴- بایه‌خداوی زیاتر به پرژوه و چالاکیه زانستییه‌کانی قوتاپی و به پاکتیزه‌کدنیان.

- فهراهمکردنی چالاکی و هرزت بخستنهر و به بازارکردنی بیروکه قوتاییان.
  - ئەنجامدانی کۆنفرانسی سالانه تویزینەوە زانستی قوتاییان.
  - کردنەوە پیشەنگاپەلی کار بپرۆژە و بیروکه قوتاییان و بانگھېشتردنی خاوفنکارەكان.

ئاماڭىنى سىيھەم: ھېنانەكايىھ و پىداچۇونەھو و نويىرىدىنەھو بەردىۋامى
پرۆگرامەكانى خويىندن.

۱- كردىنەھو بەش نوھۇ وەكى

- كىشتوكاللى سەردىقى (Modern Agricultural programs)

- پەروەردەھەۋىنەھو (Educational Arts)

- (زىندهگىپ بېزىشكىپ) Medical Microbiology

- (گەشتىارى ژىنگەيىپ) Ecotourism

- (زانستى فىزىيا) Physics

- (پەيوهندى و رۆژنامەگەرىپ) Journalism and communication

- (تەلارسازىپ دىمىەنلى سەرۋەتلىپ) Landscape Architect

- (مرۇققىناسىپ و شۇيىنەوارنىساپ) Archeology and Anthropology

- (پەرسىتارىپ) Nursing

- (تەنكىنلۈزۈييپ دارايدىپ) Financial Technologies

- (پەروەردەيىپ تايىبەت) Special Education

۲- تىكىھەللىكىشىرىدى ئەم بوارانەھو خوارجەھو بەپىتى گونجاوە لەگەل
پرۆگرامەكانى خويىندن.

- (پرۆگرامى زانست و ئەندازىيارى ژىنگەيىپ) Environment science and engineering

- (پرۆگرامى ئەندازاپارىپ كانزاكان) Mining engineering

- (پرۆگرامى وزە نوېبۈوهكان) Renewable Energy

- (پرۆگرامى زانيارى زىندهگىپ) Bioinformatics and computational Biology

- (پرۆگرامى كارسازىپ) Entrepreneurship

- (پرۆگرامى دەرروۋىزانى كلينيكتىپ) Clinical Psychology

- (پرۆگرامى زىرەكىپ دەستكىرد و ئاسايشى ئەلىكترونىپ) Artificial Intelligence and Cyberse-curity

- (پرۆگرامى زمانەكانى سەردىقى) Modern Languages

- (رېنمايىپ دەرروونىپ و پەروەردەيىپ تايىبەت) Psychological guidance and special education

- (پرۆگرامى كارىپ كۆممەلایەتىپ) Social work

- (پرۆگرامى ليكۆلینەھو شۇيىنەوارىيپ و كەلتۈرييەكان) Archaeological and Cultural Studies

- (پرۆگرامى جوگرافىيائىپ كارەكىپ و ليكۆلینەھو ژىنگەيىھەكان) Applied Geography and Envi-ronmental Studies

۳- هینانهکایهت بوردت راویزکارت پروگرام لهسهر ئاستى هەر بەشیکى زانستى.

- ئامادەكردنى پەيرەوەت ناوخۇت بۆرد

- پەيوهندى و ھەماھەنگى كردن لەگەل سەرمايدار و خاوهنكاران و دەرجوانى پېشىۋوت زانکوچ سوران و پسپۇرانەت بوارەكە.

- ئەنجامدانى وۆركشۆپ و راهىنانى بەرددوام بۆ شارازبۇون و پەرەپېدانى شىوازى كاركردنى بۆرددەكە.

- لە سالى يەكمەم دا هەر بەشیکى زانستى لهسهر ئاستى هەر فاكەلتىيەك وەكو پايلىوت جىبەجىت بىرىت.

ئامانجى چوارەم: بەدەستەھىننانى مەتمانەت KAAE بۆ زانکو و پروگرامەكانى خويىندن.

۱- هینانهکایهت ناوهندى بەدىھىننانى كارىگەرەت دامەزراوەيىت (Institutional Effectiveness) كە راستەوەخۇ بېھەسترىتەوە بە سەرۆكتى زانکو.

- ئامادەكردنى پەيرەوەت ناوخۇت بەریوەبەرايەتىيەكە

- راهىنانى كۆممەلىك ستافى تايىھەت بۆ جىبەجىكەرنى ئامانجى بەریوەبەرايەتىيەكە.

- بلاوكىردنەوەت ھۆشىيارى تايىھەت بە كار و ئامانجى بەریوەبەرايەتىيەكە.

۲- بايەخدانى زياتر بە پروسوەت دلىياتى جۇرىتى فېركەدن و بەریوەبردن.

- پىداچوونەوە بە فۆرم و ميكانيزمىتى ھەلسەنگاندىن و وەرگرتىتى فيدباكى

- دروستىكەرنى داتابەيەسىيەت تايىھەت بە توەماركەرنى سيمىنار و چالاكيە زاستىيەكان.

- رېكسختنەوەت كاروبارتى دلىياتى جۇرىتى و بەجىھىننانى ئەركەكانى.

- كاراكردنەوەت ئەركەتى دلىياتى جۇرىتى لهسەر ئاستى بەشە زاستىيەكان.

- هینانهکایهت پرۇسوەت دلىياتى جۇرىتى بەریوەبردن

۳- بایه خدانى زیاتر بە تاقىگە و تویزىنەوەت زانستى و سەرچاوهكانى فىركردن.

- ھەلسەنگاندى جۇرايمەتى و چۈنايمەتى ئامىرە بەردەستەكان
- دىاريكردنى جۇرى تویزىنەوەت پىويىست بەپىتى ئامانجەكانى زانكۆ.
- دىاريكردن و دەستەبەركەرنى تاقىگە و ئامىر و كەرسەتەت پىويىست بەپىتى پىوهەرە جىهانىيەكان.
- ھەولدان بۇ تەرخانكردنى تىچۈوەت پىويىستى تویزىنەوەكان.
- ھەولدان بۇ دەستگەيشتن بە گۆڭار و ناومندەكانى جىهانىيە بلاوكەرنەوە.
- دامەززاندى گۆڭارى زانستە كىدارىيەكان بە ناوى پايارتى.

۴- دەستەبەركەرنى شەفافىيەت و لەئەستۆرگەتنى بەرپرسىيارىيەتى ئەكادىمەتى.

- ئاماذهەكەرنى كەتلۆگى پرۆگرامەكانى خويىندن و بەردەستكەرنىيان.
- بەردەستكەرنى پرۆفايلى ستافى وانەبىيژى زانكۆ.
- بەردەستكەرنى ئاكامەكانى فېربۇون و ناوه رۆكى وانەكان و شىوازى و تەنھو و ئامرازەكانى ھەلسەنگاندى لەسەرتاپ ھەر وەرزىكى خويىندن.
- بەردەستكەرنى سىاسەتى گشتى زانكۆ.
- بەردەستكەرنى وردهكارى داھات و خەرجىيەكان.
- پىدانى دەرفەت بۇبەشدارى پىركەرنى كاراپى گشت ستاف لە كاروبارەكانى زانكۆ.

۰- دەستەبەركەن و ئاماذهەكەرنى ستافى وانەبىيژى پىويىست و شياو

- ھەلسەنگاندى پىويىستى زانكۆ بۇ مامۆستا و دىاريكردنى پىسپۇرىيە پىويىستەكان.

- بەردەستكەرنى خولى راھىنان و گەشەپىدانى بەردەۋام.
- بەردەستكەرنى خولى راھىنانى تايىھەت بەپىتى ئەنجامەكانى ھەلسەنگاندى دلىنياپىي جۇرى.
- ھەولدان بۇ ھىنانى ستافى ئەزمۇوندار لە زانكۆكانى دىكە.

- ۱- په یېره و کردنې شیوازى سەردەمیانه بۇ ھەلسەنگاندن و پىشخستنى پرۆسەت فېربوون و پەرمەپىدانى کارامەئىيەكان له فېرخواز.
- دانانى روپریک بۇ ئامرازەكانى ھەلسەنگاندن
  - ھەمەجۆركردنى شیوازەكانى فېرکردن و ھەلسەنگاندن و بەستنەوەيان بە کارامەئىيەكانى سەدەت بىست و يەكم.
  - جىبەجىتكىرىدى شیوازەكانى فېربوونى ئاۋەج-ھەلگەراوە (flipped learning)

۷- بەرپرسىيارىيەتنى و خودەھەلسەنگاندن.

- ھەلسەنگاندى بەرداۋامى کاروبارتى دەزگاكانى زانکوچ سوران لە رېگاپ ئامادەكردنى راپۇرتى مانگانه.
- ھەلسەنگاندى سالانەتى کارمەندان.
- ھەلسەنگاندى مانگانه و وەرزى بالاخانه و تاقىگەكانى زانکوچ سوران.
- ئەنجامدانى شىكىرنەوەت دارايىتى و كارگىرىتى سالانه بۇ ھەلسەنگاندى باردوختى گشتى دارايىتى و كارگىرىتى زانکوچ سوران.

ئامانجى پېنجهم: پىشكەشىكىرىدى سىستەمېكى بەریوهبردنى کارا و گونجاو.

- ا. راھىناني بەرداۋامى مامۆستايىان و کارمەندان بە ھەبەستى ئاشناكردىيان بە بنەماكانى بەریوهبردنى سەردەمیانه و ياسا و رېنمايىيە كارگىرىيەكان.
- دەستنىشانكردنى بواره پىويىستىيەكانى راھىنان.
  - كردنەوەت خولەكانى تايىبەت بە رېنمايىيە بەركارەكانى كارگىرىتى و ياسايىتى و ئەكاديمىتى.
  - كردنەوەت خولى كارگىرىتى، ياسايىتى، ژمیرىيارىتى و ئائىتى بۇ تازە دامەزراوەكان.

۲. دانان و پەیرەوکردنى سیستەمى بەستەنەوەتى زانیارىيە کارگىرىيەكان (e-management) و بەریوەبردنى ئەلەكترونۇتى (Data Base)

- فراوانكىردى بەریوەبەرايەتى ئايتى لە رۇوەتى سەرچاوه مەۋھىيەكان و پىداوېسىتى تەكىنلىكى.

- بەرزكىردىنەوەتى توانانى ستافى زانکۆ لە رۇوەتى کارگىرىتى و کارامەيىتى ئەلەكترونۇتى.

- رىكەستەنەوەتى ھەيکەللى کارگىرىتى و تىكەھەلکىشىكىردى يەكە پەيوەندىدارەكان.

- دروسمەركەرنى سیستەمى بەریوەبردنى ئەلەكترونۇتى بۆ تەواوەتى کارە کارگىرىيەكانى زانکۆ.

- پابەندىكەرنى ستافى ئەكاديمىتى و کارگىرىتى و قوتاپىيان بە بەكارھىنانى ئىمەلىتى فەرمى زانکۆ بۆ پەيوەندىكەرن.

۳. پەيرەوکردن و جىبەجىكىردى داخوازىيە سەرەكىيەكانى ISO لە بارەتى دلنىيائى جۆرتى بەریوەبردن.

- پىكەھىنانى لىزىنەيەكتى تايىەتمەند بۆ دىراسەكەرنى مەرجەكانى ISO چۈنۈيەتى جىبەجىكەرنىيان.

- تۆماركەرن و پاراستنى كۆنۈوستى ھەممۇ كۆبۈنەوەكانى ئەنجوومەنلى زانکۆ، ئەنجوومەنلى فاكەلتى و ئەنجوومەنلى بەشەكان.

4. پەيرەوکردى مىكانىزمى کارىگەر و سەرددەميانە لە بېياردان.

5. بەشدارىپېيىكىردى قوتاپىيان لە پرۆسەتى بەریوەبردنى يەكە کارگىرىتى و خزمەتكۈزارىيەكانى قوتاپىيان.

- راسپاردى ئەركىتى چاودىرىتى لە بەشە ناوخۆيىيەكان

- راسپاردى ئەركىتى بەریوەبردنى چالاكيتى و شوينە وەرزشىيەكان

- بەشدارىپېيىكىردى قوتاپىيان لە کارە خۆبەخشىيەكان و چالاكيتى سەنتەرىتى گەشەپىدانى كار.

ئاماڭىشىشەم : بەستەنەوەت كارىز زانكۆيىتى بە جۇڭاڭەوە.

ا. بۇنيداناتى پەيوەندىتى و ھاوبەشى لەگەل دەزگا و دامەزراوه نېوخۆيىتى و نېوەدەولەتىيەكان.

- داناتى ئەندامى پەيوەندىدار لە بۇردى راۋىيّزكارىتى ھە ربەشىكتى زانستى

2. بەرزىرىدىنەوەت ئاستى ھۆشىيارىتى جۇڭاڭ لە رۇوەت كەلتۈرىتى و پاراستنى بەها نىشتىيمانىتى و كۆممەلايەتىيەكان.

- ئەنجامداناتى چالاكتى كەلتۈرىتى (قىستىيقاڭ، رۆزى ناساندى زانكۆ، كەرنەوەت پېشەنگاڭاپ پەرتىووك، كەرنەوەت پېشەنگاڭاپ خۆشىووسىتى، پېشىبرىكتى و تارنۇوسىن و تاردان، پېشىبرىكتى و يېنەكىشان، ماراسۇن (راڭىرىنى بەكۆممەل)) ئاماڭىدار

- ئەنجامداناتى چالاكتى نىشتىيمانىتى (رۆزى ئالا، رۆزى نەورۆز، رۆزى جىلى نەتەوەيىتى، رۆزى زمانى دايىك) ئاماڭىدار.

- ئەنجامداناتى چالاکىيە وەرزىشىيەكان و زىندووكردنەوەت وەرزىشى مىلالىيەكان.

3. دروستىرىدىنەتى ھەماھەنگىتى زياتر لەگەل كەرتى گشتىتى و تايىھەت بۆ دابىنلىرىنى پېداويسىتىيەكانىتى ولات و بازارىتى كار.

- كەرنەوەت سەنتەرىتى توپىزىنەوەت ستراتىژىتى تايىھەت بە زانستە مەۋىيەكان.

- ئەنجامداناتى چالاكتى رۆزى دىزايىن (Design day).

- پېشەنگاڭاپ سالانەت بىرۆكەت كارىت قوتاپىان لە وائەت كارسازىتى

- كاراڭىرىدىنەتى سىستەمىتى كاراڭىرىدىنەتى قوتاپىتى (Internship) لە كۆمپانىياكان

- جىبەجىكىرىدىنەتى كار و پەرۆزەت ھاوبەشى لەگەل كەرتى تايىھەتى بە شىوازىتى (Public-Pri-(vate Partnership).

- كەرنەوەت پېشانگاڭاپ بەرهەمەتى رووەتكىتى و ئازىزلىتى جوتىارانى ناوجەكە.

- پېدااناتى راۋىيّزىتى زانستىتى و پېشەپىتى بە كەرتى گشتىتى و تايىھەت.

4. ئەنجامداناتى توپىزىنەوەت زانستىتى بۆ كەرتى گشتىتى و تايىھەت.

- رووپىيىكىرىدىن بۆ دەستتىشان كەرنىتى كىشە و گرفت و پېداويسىتىيەكان بەپىتى پەسپۇرلىتى پەيوەندىدار.

- ئاماڭەكىرىدىن پەرۆپۆزەللىتى سەرمەتايىتى بۆ ئەنجامداناتى توپىزىنەوەت زانستىتى پېويىست.

- خستەرۇوەت پەرۆپۆزەلەكان بۆ لاينە پەيوەندىدارەكان لە رىيگەتى چالاكتى زانستىتى.

- ھەلبىزاردەنەتى گونجاوترىن پەرۆپۆزەل و دابىنلىرىنى بودجەت پېويىست بۆ ئەنجامداناتى.

- چەسپاندىن پەرۆپۆزەلەكان و راسپاردىن توپىزەرەكان.

- راسپاردىن سەنتەرەكانىتى توپىزىنەوەت بۆ بەدواداچوونىتى بەردەۋام بۆ چۈنۈھەتى بەرىيەجۇونىتى ئەنجامداناتى توپىزىنەوەكان لە رىيگەتى سىمینارىتى وەرزىتى لەلايەن توپىزەرەكان.

0. كردنەوەتى خولى راھىنەن و پىيگەياندىن بۇ كارمەندانى كەرتى گشتى و تايىهت.

- رۈوبىيوكىردىن بۇ دەستنىشان كردىنى پىيداوسىتىيەكانى دامودەزگا گشتى و تايىهتەكان.

- راسپاردىن راھىنەرى پىويىست لە بوارى جۆراوجۆر لە رېگاڭى:

i. راھىنەرانى ناوخۆيى زانكۆ

ii. هىننانى پسپۇرى شارەزا و پىشەيى لە دەرمەت زانكۆ بەپىي پىويىست.

- كردنەوەتى خولى بەردەۋام بەپىي پىويىستىيەكانى دامودەزگاكان.

- كردنەوەتى خولى تايىهت بە ھۆشىار كردنەوەت جوتىاران

- ئاماھەكىردىنى راھىنەرى شارەزا لە رېگاڭى

iii. هىننانى كەسانى شارەزا لە دەرمەت زانكۆ

iv. ناردىنى ستافى زانكۆ بۇ وەرگىرنى راھىنەنانى پىويىست.

ئامانجى حەوتەم: پىشخىستنى توىزىنەوەت زانستى.

1. ئاراستەكردىن و ھاندانى مامۆستايىان و قوتابىيان و توىزەران بۇ ئەنجامدانى توىزىنەوه لە پىناو چارەسەكىردىنى كىشەكانى چىڭاڭى و پىركىردىنەوەتى پىيداوسىتىيەكانى بازارى كار.

- دەستنىشانكىردىنى گرفتهكانى توىزىنەوه كان لە رۇوەتى چەندايەتنى و چۈنايەتنى.

- رېكىخىستنى وېركشۈپى بەردەۋام بە معەبەستى ھاندان و بەرزىكىردىنەوەت توانانى توىزەرانى زانكۆ.

- دابىنكردىنى خزمەتكۈزۈرەيەكانى وەرگىرەن و پىيداچوونەوه و بلاوكردىنەوه.

- دابىنكردىنى پاداشتى بلاوكردىنەوەت توىزىنەوه بەممەستى زىاتر ھاندانى توىزەران.

- پەرهپىدان بە توىزىنەوەت رەسەن.

۲. فراوانکردنی تۆرىت پەیوهندىيەكان بۇ پىشخىستنى توېزىنەوەتى زانستى.

- دروستكىردىنی پەیوهندى و ھەماھەنگى لەگەل توېزەر و ناوهندە بەناوبانگەكانى توېزىنەوە و بلاوكىردىنەوە.

- ھاندان و ھاواكارىكىردىنی توېزەرانى زانکوت بۇ بەشدارىكىردىن لە چالاکىيە زانستىيە نىودەولەتىيەكان.

- ئەنجامدانى چالاکى ھاوبەش لەگەل ئەو ناوهندانەتى كە لىكتىيگەيىشتىنی ھاوبەشمان لە گەليان ھەيە.

- دروستكىردىنی تىيمى توېزەران لە پىپۇرى جۇراوجۇر.

- ھەولەدان بۇ بە ئەندام بۇون لە رېكخراوە نىودەولەتىيەكان (بۇ نۇمۇنە ئىراسمۆس، داد، ئەپەيز، يۈئىس ئەيد).

۳. كارىردىن لە پىناو بەدەستخىستنى پالپىشى دارايىت توېزىنەوە.

- پىكھىنابى تىمىنلىكى تايىبەت بۇ بە ئاماڭىرىتى ئەو لايەن و ناوهندانەتى كە پالپىشى لە توېزىنەوە دەكەن.

- دەستتىشسانكىردىنی ئەو پرۇپۇزەلانەتى كە شياون بۇ بەدەستتەھىنانى پالپىشى دارايىت.

- كارىردىن بۇ ئاماھەكىردىنی پرۇپۇزەلى ھاوبەش لەگەل زانکوتى كە دىكە بە مەبەستى وەرگەتنى پالپىشى توېزىنەوە.

- سوودوھەرگەتن لە زانکوت و ناوهندانەتى كە ئەزمۇونى دەولەمەندىيان ھەيە لە بەدەسخىستنى پالپىشى دارايىت.

- بەكىردارىكىردىن و بەبازارىكىردىن بەرھەممى توېزىنەوە زانستىيەكان.

ئاماڭىتى ھەشتم : گۆرينى زانکوت سوران بۇ زانکوت توېزىنەوە و زانسته كارەكىيەكان

۱. گواستنەوە لە دامەزراوەيەكتى پەروەردەيەكتى كلاسيكتى بۇ ناوهندىيەكتى زانسته كارەكىيەكان و توېزىنەوە:

- گۈنگۈيدان بە تىكەلەكىردىنی ئەزمۇونە پراكتىكىيەكان و توېزىنەوەتى كارەكتى لەگەل پرۇگرامەكانى خويىندىن.

- ھاواكارى لەگەل كەرتى پىشەسازى بۇ دابىنكردىنی راھىنالى دەستى و ھەلى مەشقىردىن بە فيرخوازان.

- گۆرانكارى لە وانھوتىنەوەتى كلاسيكتى لەسەر بىنەماڭى وانھ بۇ دارشتنەوەتى وانھ كان لەسەر بىنەماڭى سەرئەنچامى توېزىنەوەكان.

- دلىبابۇون لەھەممى كە بەرھەممە پەروەردەيەكان پىداوەيس تىيە كۆممەلايەتى و بازارىيەكان دابىن دەكەن.

۲. گرنگیدان بە خویندنی زانسته کارهکییهکان.

- پىداجوونەوە بە پروگرامەکانى خویندن بۆ ئەوەتى زياتر فىربۇونى دەستى، لەسەر بنەماھى پروژە، مەشقىرىن و ھاواكارى پېشەسازى له خۆبگرىت.

- يەكخىستنى پروگرامەکانى بروانامەتى پېشەيىتى له نازا و پروگرامەکاندا بۆ بەرزىرىدىنەوەتى تواناتى دامەززىرەن و لىھاتووپى پراكتىكى.

- يەكخىستنى ھەردوو فاكەلتى زانست و ئەندازىيارى لە چوارچىۋەتى يەك ناوندى ئەكادىمەتى بە ناوەتى فاكەلتى ئەندازىيارى و زانسته سروشتىيەکان.

۳. يەكخىستنى ھەردوو فاكەلتى ياسا و زانسته سیاسىيەکان و بەریوهبردن و فاكەلتى ئاداب ھ چوارچىۋەتى يەك ناوندى ئەكادىمەتى بە ناوەتى فاكەلتى بەریوهبردن، ياسا و زانسته كۆممەلایەتىيەکان.

۴. دامەززىرەنلىقى فاكەلتى پزىشكى و تەندروستىي گشتى.

۰. دامەززىرەنلىقى سەنتەرى كوردىناسى سۆران بۆ لىكۆلينەوە كوردستانىيەکان

۶. دامەززىرەنلىقى سەنتەرى لىكۆلينەوەتى گۆرانكارىيەکانى كەش و ھەوا و پەرەپىدانى پايىارى.

۷. دامەززىرەنلىقى بۇزانەوەتى پزىشكى و خانەتى بنچىنەيى.

ئاماڭى نۆيەم: كاركردن لەسەر 17 ئاماڭەکانى گەشەپىدانى پايىارى نەتەوە يەكگۈرتووەكەن (UN Sustainability Development Goals).

ا. گرنگیدان بە تەندروستى دەرروونى و جەستەيى.

- پېشەشىرىنى خزمەتگۈزارى تەندروستىي گشتى، لەوانەش پشتگىرى تەندروستىي دەرروونى.

- پېشخىستنى چالاکىيە جەستەيىەکان لە رىيگەتى بەرنامەکانى وەرزش و دەررووندروستى.

۲. به دلیل نیازی به کسانی خیزانی و به همیزگردانی توانای ژنان و کچان.

- جىئه جىكىرىدى ئەو سىاسەتائىنى كە دەرۋەتى يەكسان بۇ ھەممۇ و رەگەزەكان مسۆگەر بىھن.

- پەرمىيەدانى بەرنامەسى راھىنەرایەتى تايىبەت بۆ فىرخوازانى كچ.

- دابینکردنی دهستراگه پیشتن به ده رفه تی یه کسان بُوهه موو فیرخوازان.

۳. پیشخستنی گەشەت ئابوورى بەردەۋام و گشتگىر و پاپار.

- پهنه پیدانی پروگرامی مشق کردن و رهاساندنی ده رفته کار له پیشه سازیه پایاریه کاندا.

- پشتگیری له دهستپیکردن و ووهرهینانی کارگیئري له نیوان فیرخوازاندا.

- درستگردانی و درشنهای تایبیهت به کردارکردن و به بازارکردنی بهره‌مندی تویزینه وه زانستییه کان.

۴. دلنيابون له بهكاربردن و شيوازى بهرههەمەينانى پاپار.

- دروستکردن و به کار خستنی یه که می چارمه سه رکردنی پاش ماوه کان.

- درستگردانی و رشته‌ی تایپهت به پاراستن و چاکردنها و این کارهای استهکان.

۰. آشنایی با ماموستاپان و فیرخوازان به گرنگی پایاریوون.

- به پایارکردنی پروگرامه کانی خویندن.

- ئەنجامدانى وېرکشۆپ و خۆلى راھىنانى تايىھەت.

- به پایارکردنی پروگرامه کانی خویندن.

۶. پهنه پیدانی ژیرخانی که مپه سیکی خوراگر و پایار که وزه هی پاک،
داهینان، گهشه پیدانی پایار بونوی شازه کان، و چالاکی پاراستنی
که شوه هوا بهره و پیش ببات.

- دروستکردنی باخچه و موزه خانه‌ی روحگاه ناوچه‌ی.

- دروستکردنی سیستم‌های به کاره‌بینانه و اهداف آنها.

- دروستکردنی سیستمەت كۆكىدىنەوەت ئاۋەت باران.

- سوود و هرگز تن له و هجز ت خور بخ دابینکردنی کارهبا و وزه.

- و بهره‌هیان له ناوەندەکانى تویزىنەوە داھىنانى پېشکەوتىوو كە سەرنجيان
لەسەر تەكىھلۆزىيا و پراكىتىكەکانى پاياربۇون بىت.

- پیشخستنی پروژه‌ت تویزینه‌ووه نیوان زانسته‌کان که باس له ئاسـتـهـنـگـهـکـانـی
باباری دوکان.

- پهنه‌پیدانی هاوېشى لهگەل کەرتەکاى پىشەسازى بۇ پشتگىرىكىدن لە داهىناني نوڭ و يراكتىزە پىشەسازىيە يايارىيەكان.

- پەرەپىّدان و جىيەجىكىدىنى بىزاردەتى گواستنەوەتى پايدار، لەوانەش بەرنامەكانى
ھاوبەشكىدىنى پاسكىل.

- رېكخىستنى بەرنامە و بۇنە پەرەردەيىھەكان بۇ ھۆشياركردنەوەتى خەلک سەبارەت
بە گۆرانكارىيەكانى كەشۋەۋا و پىشخىستنى پراكتىزە پايدارىيەكان.

٧. دامەززاندۇنى ناوهندىيەت تايىھەت بە كاركردن لەسەر بەجىھىنائى ئەم
ئامانجە.

ئامانجى دەيمەم: سەربەخۆكىدىنى زانکۆ

١. ھەممەچەشىكىرىدىنى سەرچاوهكانى داھات.

٢. كىرىدىنەوەتى خولى بەرەداۋامى زمان و شياندن و ھاندان و
پىداڭوجى ھاوينە.

٣. رېگەپىّدان بە رېكلاامكىدىنى كۆمپانىياكان لە ناو كەمپەسى زانکۆ.

٤. دروستكىرىدىنى كۆممەلگەتى وەرزىشى نىيودەولەتى.

٥. دروستكىرىدىنى ئوتىلىپ گەشتىيارى.

٦. دروستكىرىدىنى بازارگەتى سەرددە.

٧. كىرىدىنەوەتى كۆفى شۆپ.

٨. دابىنكردىنى گەراجى وەستانى ئۆتۈمىيل بۇ قوتاپىان و مامۆستايىان.

٩. ھەولدان بۇ ھەمواركىرىدىنەوەتى رېنمایىيەكان بۇ زياتر سەربەخۆكىدىنى
زانکۆكان و خىرايى لە كاركردن.

هەلسەنگاندنى بارودۇختى ئىستاڭ زانكۆچ سوران

هەلسەنگاندنى ھەر دامەزراوهىيەك لە رېگەتى لايەنلىكى دەرهەكتى بى لايمەن ياخود پرۆسەتى خوددەھەلسەنگاندنى دامەزراوهەكە دەبىت ئەنجامبىرىت. يەكىك لە رېگاكانى ھەلسەنگاندنى ديارىكىرىدى خالىه بەھېز (لايەنە ئەرىئىت)ەكان، خالىه لاواز (لايەنە ئەرىئىت)ەكان، دەرفەتكانى بەردەست و ھەرسە و مەترسىيەكان دەبىت؛ ئەم پرۆسەتى لە بىنەما كارگىرييەكان بە زمانى ئىنگالىز بە SWOT ناسراوه. لېرەدا شىكارى SWOT بۇ زانكۆچ سوران دەخەينە بەردەست:

يەكەم: خالىه بەھېزەكان

زانكۆچ سوران لە سەرمەتاڭ دروستبوونىيەوە بە ھىۋاىيەكتى ئايىدەساز دەستى پېيىرىد و پلان و بەرزخوازى زۆرىتە بەبۇو. ھەولۇتى زۆريدا لە پېيىگەياندىن و پەرەپېيدانى تاكەكانى زانكۆ و بە نىۋەددەولتىكىرىدى زانكۆ و ناساندىن بە جىهاننى ئەكادىمىتى. ئەممەش بۇوە بناغەيەكتى باش بۇ ئەم خالىه بەھېزانەتى خوارەوە:

١. بەرزخوازى و خۇنەويىستى تاكەكانى زانكۆ لە بەرەوبىشىبردن و بەرزكەرنەوەتى تواناكانى زانكۆ.
٢. ھەبۇونى ئەكادىمىتى بە ئەزمۇون و لىھاتوو و دەستپاڭ و دلسۆز لە سەركەدايەتى كەرنى زانكۆ.
٣. ھەولۇتى بەردەۋامىتى زانكۆ بۇ بەرزكەرنەوەتى كولىتى فېربۇون و فېركەرن لە تەواوەتى كايەكان.
٤. ھەولۇتى بەردەۋامىتى زانكۆ لە باشتىكەرنىن و بە سىستەمەكەرنىن تەواوەت پرۆسەتى كارگىرىتى زانكۆ.
٥. ھەولۇتى بەردەۋامىتى زانكۆ لە شەفافىتىكەرنىن پرۆسەتى بەرىيەندەنلى داھات و بودجەتى زانكۆ.
٦. سووربۇونى زانكۆ لە سەر تەواوکەرنىن و جىيەجييەكەرنىن پلانى ستراتىيەتى.
٧. زىادبۇونى ژمارەتى ھەلگارانى خويىندىن باالا لە ماستەر و دكتۆرا.
٨. ھەبۇونى سەنتەرىيەكتى بەھېزىتى توېزىنەوەتى زانستى كە دەتوانىتىت رۆلىكى باش بىگىرىت لە جىيەجييەكەرنىن بەشىكىتى گۈنگۈ پلانى ستراتىيەتى.
٩. ھەبۇونى تۆرىيەكتى پەيپەندەنلى فراواان لە گەل زانكۆ جىهانىيەكان.
١٠. پەيرەوكەرنىن پېۋاژووەتى بۆلۈنیا.
١١. ھەبۇونى ژمارەيەك لە سەنتەرىتى چالاڭ و تايىبەتمەند بە بوارە جىاوازەكان.
١٢. ھەبۇونى پلانى ستراتىيەت زانكۆيىتى.

د دووهي: خاله لاوازه کان

زانکوټی سوړان و هکو همرو دامهزر او همه کتی دیکه کوئمه لیک خاله لاوازه همه کتی هېږي هکی همیں له:

۱. نهبوون یاخود نادلنیاپی له بهرد هستبوونی بودجه هی پیویست بو جیبه جیکردنی همه و کارانه هی له پلانی ستراتیژی زانکوډا نه خشہ یان بو دان راوه.

۲. نهبوونی باله خانه و شوینی نوټ و ژینګه هی فیر بولونی پیویست که له گه ل پیشکه وتنه ته کنه لوژیه کان بگونجیت.

۳. نهبوونی همه ما هنگه پیویست له نیوان زانکو و کوئملگه و دامهزر او هکانی که رتی گشتی و تایبہت.

۴. نهبوونی ریبهری کار کردن (job description) تایبہت به کارمندانی زانکو.

۵. نهبوون یاخود دروست نه کردنی په یوهندی به رده وام له گه ل ده رجو وانی زانکو
(University Alumini)

۶. نهبوونی پلانی ستراتیژی له سه رئاستی فاکه لتی و به شه کان.

۷. نهبوونی مامؤستاپ پسپور له هندیک له بواری تایبہتی.

۸. نهبوونی کتبخانه یه کتی سه رده میانه هی گریدراو و به جیهانی پیشکه و توو.

۹. نهبوونی ژیرخانی هلیکترونی کارگیری و به ریوه بردنی زانکو.

۱۰. نهبوونی ژیرخانی زانیاری سه باره ت به پیویستی یه کانی کوئملگه و بازاری کار.

۱۱. نهبوونی سیسته میکتی پیشکه و تووی سالانه بو پیدا چونه وو و به خشینه وو
متمانه هی مامؤستابوون به هندامانی دوسته هی وانه و تنه وو هی زانکو یې.

۱۲. نهبوونی گوڅاریکتی زانستی ئاست به رز.

۱۳. نهبوونی هندیک پا بهندی دارایی و یاساپی به رانیه لایه نه ده ره کت.

سییه‌م: ده رفه‌ته‌کان

زانکوچ سوران ده رفه‌تی زورباشی همه‌یه بُو گه شه‌کردن و جیبه‌جیکردنی پلانی ستراتیژی، که ئەمانه‌ی خواره‌وه بەشیکن له ده رفه‌ته‌کان:

۱. متمانه‌ی کۆمەلگه و پشتگیری حکومەت بُو زانکوچ سوران.
۲. گۆرینی زانکوچ بُو زانکوچیکی زانسته کردارییه‌کان.
۳. زیادبوونی خواست له سەر ئەنجامدانی تویزینەوەتی زانستی.
۴. فراوانکردنی زانکوچ به کردنه‌وه فاکھلتی و پروگرامی زانستی نوت.
۵. متمانه‌ی بەشیکی زورتی زانکوچکانی ده ره‌وه به کار و چالاکییه‌کانی زانکوچ سوران.
۶. ھەبۇونى رېكەھوتتى ھاواکارى لە نیوان زانکوچ سوران و ژماره‌یه کی زانکوچ دامەزراوه نیودەولەتییه‌کان.
۷. ھەبۇونى رېكەھوتتى ھاوبەش لە نیوان زانکوچ سوران و بەشیک لە دامەزراوه حکوميیه‌کان.
۸. بە بەرده‌وام زیادبوونى ھەلگرانی بروانامەتی دكتۆرا و بەرزبوونى پله‌تی زاستی بەشیکی ستافی ئەکاديمى.
۹. نەبوونى ھېچ زانکوچیکی دیکە له دەھەرەکە.

چوارەم: ئالنگارییه‌کان

ھەرچەشە و مەترسییه‌کانی سەر جیبه‌جیکردنی پلانی ستراتیژی زانکوچ سوران ئەمانه‌ی خواره‌وه:

۱. قەيرانی دارايى کە کاریگەری ھەم لە سەر موچەت مامۆستا و کارمەندان ھەمیش لە سەر داھاتى زانکوچ دروست دەكات.
۲. نەمانى خواست له سەر ھەندىيک پروگرام و بەشى زانستى.
۳. ناچارکردنی بەشە زانستىيەکان بُو وەرگرتتى ژماره‌یه کی زياترى قوتابيان له دەرمەوەت پلانی سالانه‌ی خۆيان.
۴. نەبونى جىڭىرى لە بىيار و رىنمايىه‌کانى وەزارەت و نالۋۇزىكى بەشىكىيان.
۵. لاوازى ئاستى زانستى قوتابيانى تازە وەرگىراو.
۶. كىېركىي ناتەندروستى نیوان زانکوچکان.
۷. ناوجەندگەرایى لە سېستەمە خويىندى باالدا.
۸. نەبوونى ده رفه‌تى دامەزراندى کارمەندى نويى پىويىست.